

Beszámoló a „Cseh Tamás” Zenei Ösztöndíj felhasználásáról

„Erdélyi magyar népzene játéka szaxofonnal. Hangfelvétel készítése”

Bede Péter 2017

Elsőként szeretném megköszönni az Önkormányzatnak, illetve a pályázat elbírálóinak azt a bizalmat, és komoly anyagi támogatást, amelyet számomra nyújtottak, nagyban elősegítve ezzel zenei terveim megvalósítását.

Már régóta formálódott bennem az elképzelés, hogy erdélyi magyar hegedős dallamokat szaxofonnal szólaltassak meg, meghagyva a brácsa-bőgő - esetleg harmonika – autentikus zenei kíséretet. Ide kapcsolódik, hogy megfigyelve különböző országok ma is formálódó lokális népzenejét, az volt a tapasztalatom, hogy ahol él a népzene, ott a szaxofont mindenhol integrálni tudta: Románia, Szerbia, Bulgária, Törökország – de akár Irakot vagy Indiát is említhetem. Ez indított arra, hogy a rendkívül gazdag erdélyi magyar népzene megpróbáljam szaxofonra átültetni – ezzel is kicsit élővé tenni, újszerű formába öltetni ezt a nagyon értékes és régies zenei nyelvet, megtartva annak lényegét, stílusjegyeit. Újra megfogalmazni ugyanazt úgy, hogy gyakorlatilag egy variánst hozunk létre. Mindezt erőtetés és az eredeti zene megerősökölése nélkül, természetes folyamat során. Véleményem szerint ez a fajta variálódás és az újszerű hangzások megjelenése a népzene természetes fejlődésének egyik jellemzője. Úgy érzem, tervemet sikerült megvalósítani, de ez egy hosszú folyamat eredménye – mely még nem zárult le.

Zenei előzményként a moldvai csángó dialektust említhetem. Táncházban 2002 óta zenélem rendszeresen ezt a muzsikát szaxofonnal. A kiindulás itt a csángó furulya-nyelv volt, ezt ültettük át szaxofonra. Az évek során ez leülepedett bennem és kialakult egy népzenei szaxofonos dialektus, díszítésmód. Az erdélyi népzene viszont merőben más. A kezdeti időszakban – és azóta is – rendkívül sok eredeti hangszeres gyűjtést hallgatok. Különbözö népzene kutatóknak, gyűjtőknek /Kallós Zoltán, Jagamas János, Pávai István és még sokan/, valamint a '70-es években indult Táncházházmozgalomnak köszönhetően rendkívül sok erdélyi hangszeres népzenei felvétel, gyűjtés áll a rendelkezésre, mely könnyen hozzáférhető.

Ezek közül az erdősombattelki Varga 'Balog' László, a kalotaszegi Fodor Sándor 'Neti', és a vajdaszentiványi Horváth Elek dallamait hallgattam nagyobb figyelemmel. Míután a kiválasztott dallamokat nagyjából memorizáltam, megpróbáltam az eredeti felvétellel együtt eljátszani úgy, hogy minél jobban hasonlítson az adatközlök játékához. Ez egy hosszabb folyamat volt, hónapokig csak így gyakoroltam, a gyűjtésekkel együtt muzsikálva. Ezután egyedül játszottam el a dallamokat, kiemelt figyelemmel a jó tempókra, a megfelelő és arányos mennyiségű díszítésekre.

Második lépésben elkezdtem olyan zenészeket keresni, akik hangszerükön jónak számítanak, ismerik azokat a zenéket, melyeket gyakoroltam, és nem utolsó sorban jó kedvvel, pozitívan álltak hozzá az ötletemhez. Így találtam rá Kaszap Attila brácsásra, majd később csatlakozott hozzánk Király Tamás nagyböggővel, és Salamon Soma harmonikával.

Először csak brácsával gyakoroltam, majd pár próbát követően már a teljes zenekarral. A tavasz folyamán tánccházi környezetben is játszottunk, a Rácskert nevű szórakozóhelyen. Itt a néptáncosok, zenészek visszajelzése igen pozitív volt, ez még jobban megerősített abban, hogy jó úton járunk. Ezután már kifejezetten a stúdiófelvételre koncentráltunk. A próbákon azokat az összeállításokat gyakoroltuk, melyeket aztán felvettünk.

Az utolsó fázis maga a stúdiófelvétel volt. Mivel sokat gyakoroltunk előtte, gördülékenyen haladtunk, és sikerült feljátszanunk a tervezett számokat. A felvett zenei anyag egyébként a repertoárunknak csak egy szeletét tükrözi. A számok hang-arányainak kikeverése után alakult ki a végleges változat, melyet CD-n mellékeltem beszámolómhoz. Visszahallgatva a zenét, jómagam elégedett vagyok, mert úgy érzem, hogy azt a hangzást, amit elképzeltem, sikerült megvalósítani. A hanganyag további sorsát még nem döntöttük el, de a legvalószínűbb az, hogy a világhálón, a youtube-on tesszük majd közzé, hogy mindenki számára könnyen hozzáférhető legyen, és minél több emberhez jusson el.

Egy dolgot még meg szeretnék említeni beszámolómban, bár nem kötődik közvetlenül a pályázathoz. Még télen meghívást kaptam a június végén megrendezett Csipke Táborba, az Észak-Amerikai magyar népzene- és néptánc táborba, melyet Egyesült Államokban, Michigan államban, Sauk Valleyben rendeztek meg, idén 11. alkalommal. Ez egy egyhetes néptánc tábor kint élő magyarok részére. Bukovinai székely zenét játszani hívtak meg, de az esti táncházak alkalmával eljátszottam szaxofonnal azokat az erdélyi zenéket is, melyeket a pályázat kapcsán gyakoroltam, és zavarba ejtően pozitív visszajelzéseket kaptam. Többen is mondták, hogy el sem tudták képzelni, hogy ezeket a szép erdélyi magyar népzenekeket ennyire szervesen el lehet játszani szaxofonnal is.

Végül még egyszer szeretném megköszönni az Önkormányzatnak a támogatást, melyet a felkészüléshez és a stúdiófelvételhez nyújtottak. E segítség nélkül ezt az elképzelésemet nem tudtam volna valóra váltani. Köszönöm!